

(foto: gemeente Vlaardingen)

Slotbijeenkomst levert inzichten op

Proactieve regie in de ondergrond

Enrico van den Bogaard en Samir El Kallati, Gemeentelijk Platform Kabels en Leidingen (GPKL)
 Michiel Wentholt, gemeente Amsterdam

Maatschappelijke overlast van werkzaamheden terugdringen en kosten besparen. Dat was de ambitie van het project 'Proactieve regie in de ondergrond'. Het project was een initiatief van het landelijke Kabels- en Leidingenoverleg (KLO). In de praktijk werd uitgeprobeerd hoe netbeheerders, gemeenten en grondroerders vroeg in de planvorming van projecten kunnen samenwerken en daardoor efficiënter kunnen uitvoeren.

Het project kende twee fasen. Eerst werd de handreiking 'Efficiency bij aanleg van kabels en leidingen - een gezamenlijke uitdaging' (KLO 2008), gepubliceerd. Vervolgens werd de bruikbaarheid van deze handreiking getoetst in vijf pilots. Gemeenten, netbeheerders en aannemers werkten daarbij nauw samen. De pilots hadden een doorlooptijd van één jaar. Op

17 juni 2010 vond de slotbijeenkomst plaats. De pilotdeelnemers presenteerden hun bevindingen en bespraken de uitkomsten.

Doelstelling deelnemers

Voor de pilot-deelnemers zelf was het doel van de pilot: gedurende de looptijd van een jaar komen tot (zelf te bepalen) verbeteringen in de

werkwijze, zowel intern (in de eigen organisatie) en extern (met de andere belanghebbenden). In het traject was geen sprake van dwang of wetgeving, maar van commitment en gezamenlijk optrekken. Opvallend was dat alle deelnemers de meerwaarde van nauwe samenwerking in de graafketen erkennen. Belangrijke randvoorwaarden voor samenwerking tussen kabel- en

Deelnemende gemeenten

De gemeenten die meededen aan de proef 'Proactieve regie in de ondergrond': Rotterdam, Amsterdam, Den Haag, Utrecht, Breda, Wassenaar en Voorschoten. Namens de netbeheerders waren betrokken: Enexis, Alliander, Stedin, Vitens en Eunetworks (namens Groep Graafrechten). Namens de grondroeders was Bouwend Nederland betrokken. Meer informatie over dit project is te vinden op www.klo.nu

leidingbedrijven en overheden zijn een gedeelde intentie en een open overlegcultuur waarin directe eigenbelangen soms ondergeschikt zijn aan een groter belang. Om de samenwerking te structureren moet de gemeente zijn regisseursrol oppakken. De regierol mag echter nooit gebruikt worden om de belangen van de gemeente boven die van de andere partners in de graafketen stellen.

Is het doel bereikt?

Voor het verbeteren van de samenwerking hebben de deelnemers veel energie gestoken in het creëren van draagvlak binnen de eigen organisaties. Daarnaast gingen kleinere en grotere gemeenten samenwerken om gewenste beleidsontwikkelingen op te pakken waarvoor soms de menskracht binnen de (kleinere) gemeenten ontbreekt. De G4-gemeenten (Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht) versterken op informeel niveau verder hun kennisuitwisseling.

Gemeenten, netbeheerders en aannemers constateerden dat door de pilots de samenwerking in de voorbereidingsfase verbeterde en inzicht in elkaars belangen en transparantie in de planfase leidde tot efficiëntere werkprocessen. Afstemming bleek weliswaar meer tijd te kosten dan verwacht, maar de meerwaarde is evident. De ontwikkeling is ontegenzeggelijk ingezet.

Wat kan er verder verbeterd worden?

Samenwerken tussen overheden en private partijen roept vragen op over de verschillende rollen en verantwoordelijkheden. Frank Boons (senior bestuurskundig onderzoeker van de Erasmus Universiteit) was daarom uitgenodigd als gastspreker. Vanuit bestuurskundig oogpunt is de ondergrond interessant omdat het als complex deelsysteem met fysieke en ecologische aspecten steeds vaker in de publieke arena aan de orde komt. De processen in het fysieke systeem hebben een schaal en tijdshorizon die anders is dan die in de besluitvorming van publieke en private

(foto: Lex Broere)

partijen, en dat maakt het voor hen niet eenvoudig problemen op te lossen en kansen te benutten. Netbeheerders, gemeenten en grondroerders moeten manieren vinden om dit complexe deel-systeem te incorporeren in hun bedrijfsvoering.

Daarbij bestaat het gevaar dat zij aannemen dat de eigen probleemperceptie, systeemgrenzen en oplossingsrichtingen door anderen worden gedeeld. Dit leidt ertoe dat grondroerders, gemeenten en netbeheerders nadruk leggen op 'ordezoekend gedrag'. Met regels valt immers alles te regelen... Hiermee wordt de complexiteit in het planproces tekort gedaan en dit leidt in de praktijk tot veel extra 'geregel' tijdens de uitvoering.

'Ordering zoeken is niet zaligmakend'

Betrokken partijen zouden moeten erkennen dat het een illusie is dat afstemming en besluitvorming in de ondergrond ordelijk verloopt, aldus Frank Boons. De relatie tussen bovengrond en ondergrond is niet geheel maakbaar. Partijen moeten in hun besluitvormingsproces enerzijds ordening zoeken ('taken en verantwoordelijkheden verdelen') en anderzijds de complexiteit erkennen ('flexibel verbindingen maken tussen betrokkenen'). Dit kan in de planvorming, voorbereiding en uitvoering leiden tot een proces waarin private en publieke partijen ieder hun unieke capaciteiten inbrengen. Dat zal vervolgens leiden tot meer vertrouwen tussen gemeenten, netbeheerders en grondroerders.

De vele aspecten bij projecten in de ondergrond gedijen niet bij het uitsluitend nastreven van orde. De uitvoering komt dan onder druk te staan door vaste afspraken die in de praktijk onhaalbaar blijken. Boons adviseert de partijen om in de toekomst meer de nadruk te gaan leggen op 'adaptieve arrangementen'. Die maken het publieke en private partijen mogelijk om beter kansen te benutten in de complexe ondergrond op het gebied van besluitvorming. Dit creëert ook meer draagvlak voor de deelnemende partijen en zodoende een open overlegcultuur en flexibele overheid die als regisseur fungeert in het team.

Conclusie

Op de afsluitende bijeenkomst is gebleken dat de samenwerking tussen netbeheerders, gemeenten en grondroerders aan het verbeteren is in de pilotgemeenten. Men heeft een beter beeld gekregen van de gezamenlijke plannen en elkaars belangen in het planproces. Er is meer draagvlak gecreëerd en het onderling vertrouwen groeit. Tevens heeft het project geleid tot meer samenwerking tussen de pilotgemeenten onderling. De

handreiking heeft in dit proces een katalyserende rol vervuld; ze blijkt dus van nut te zijn geweest, ofschoon elke pilot zijn eigen insteek heeft gekozen. De handreiking kent voldoende facetten om dat mogelijk te maken. Het project is afgerond en wordt binnenkort door het KLO geëvalueerd. We zijn er echter nog lang niet; dit is slechts een begin! <<

Website
www.klo.nu

Adaptieve arrangementen

Een adaptief arrangement kenmerkt zich door het feit dat het de partijen die betrokken zijn bij de ondergrond in staat stelt in te spelen op veranderende situaties en onverwachte gebeurtenissen. Een recent voorbeeld van zo'n arrangement is de manier waarop natuur- en milieu-organisaties en de NAM omgaan met gaswinning in de Waddenzee; in plaats van strikte afspraken vooraf is overeengekomen dat de winning kan worden stopgezet als de omstandigheden daartoe aanleiding geven. Een dergelijk arrangement is mogelijk als er tussen partijen vertrouwen bestaat en zij bereid zijn voorbij hun eigen belang te kijken (zonder dat uit het oog te verliezen).

advertentie

8 t/m 10 maart 2011
Het meest complete vakevenement van Nederland

Wanneer en waar
Dinsdag 8 maart 13.00u - 22.00u
Woensdag 9 maart 13.00u - 22.00u
Donderdag 10 maart 13.00u - 22.00u
TT Hall Assen - De Haar 11 - 9405 TE Assen

Grond Groen en Water
Grond, Groen & Water is een uniek vakevenement waar alle aspecten uit de grond- weg- waterbouw, openbare werken en de professionele groensector present zijn. Van asfalteren tot grondverzet, van parkonderhoud tot bosbouw en van watermanagement tot bronbemaling; alles is vertegenwoordigd op Grond, Groen & Water

www.grondgroenenwater.nl

Locatie: **HALL**
EXPOEVENTMANAGEMENT

Meer weten?
Organisatie Expo Management
Twentepoort Oost 48, 7609 RG Almelo
tel. 0546 - 546 820
fax 0546 - 546 821
info@expo-management.nl
www.expo-management.nl